

Regio Midden-Holland

ACCOUNTANTSVERSLAG 2017

Regio Midden-Holland

Op alle opdrachten verricht door Publieke Sector Accountants B.V. zijn de 'Algemene Voorwaarden Publieke Sector Accountants', gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 69411409, van toepassing.

Publieke Sector Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 69411409.

Aan het algemeen bestuur van de
gemeenschappelijke regeling
Regio Midden-Holland
Postbus 305
2800 AH GOUDA

Onderwerp:
Accountantsverslag 2017

Datum:
25 mei 2018

Kenmerk:
312017010.18.046

De volgende personen kunnen benaderd
worden bij vragen met betrekking tot dit
accountantsverslag:

Wouter Kalkman

Tel: 06 21272977

Arie Booij

Tel: 06 15092689

Arjan Sallehart

Tel: 06 15092694

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2017. In dit verslag zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat. Voorts treft u een analyse aan van de ontwikkelingen in uw vermogen en resultaat.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Regio Midden-Holland. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2017 gecontroleerd, waar wij op 13 april 2018 een goedkeurende controleverklaring hebben afgegeven.

Dit accountantsverslag is op 25 mei 2018 besproken met de waarnemend secretaris, controller en medewerker Financiën.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.

Met vriendelijke groet,

Publieke Sector Accountants B.V.

was getekend:

W. Kalkman RA

c.c.: dagelijks bestuur

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting	2
2. Belangrijke bevindingen ten aanzien van risico's	6
3. Overige significante zaken	7
4. Gehanteerde verslaggevingsvoorschriften	10
5. Vermogen en resultaat	11
6. Interne beheersing	14
7. Overige onderwerpen	16

1. Managementsamenvatting

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van 25 oktober 2017 heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2017. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging 2017. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2017 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Een samenvatting van de reikwijdte van de controle voor 2017 is opgenomen in onderdeel 7.

Goedkeurende controleverklaring

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening 2017 van de Regio Midden-Holland een getrouw beeld geeft van het eigen vermogen op 31 december 2017 en het resultaat over 2017. Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling. Wij hebben derhalve op 13 april 2018 een goedkeurende controleverklaring bij deze jaarrekening verstrekt.

Hierbij geldt als voorwaarde dat de door ons gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd door het algemeen bestuur wordt vastgesteld. Wij verzoeken u derhalve ons een door de voorzitter en de waarnemend secretaris (namens het algemeen bestuur) ondertekend exemplaar van de vastgestelde jaarrekening te verstrekken. Mochten nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve versie van de jaarrekening dan dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Belangrijke bevindingen ten aanzien van risico's

Voor de jaarrekeningcontrole 2017 onderkennen wij een aantal risicogebieden, die een verhoogd (bruto) risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening. Opname van het risicogebied in deze opsomming betekent niet dat dit risico zich ook daadwerkelijk heeft voorgedaan bij de Regio Midden-Holland, maar is enkel bedoeld om aan te geven dat wij hier tijdens onze controle extra aandacht aan zullen besteden. De risicogebieden zijn hieronder weergegeven.

- Opbrengstverantwoording van materiële opbrengstenstromen; dat zijn de bijdragen van de gemeenten en de projectbaten.
- Management override of controls. Dit betreft de mogelijkheid die het management heeft om specifieke controlemaatregelen te omzeilen, bijvoorbeeld door memoriaalboekingen of het schattingsproces. De

	<p>specifieke aandacht voor dit risico is voorgeschreven vanuit de controlerichtlijnen en is niet uniek voor uw gemeenschappelijke regeling.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betaalproces, vanwege de potentiële (fraude-)risico's. • Wet normering topinkomens (complexiteit regelgeving). <p>Ter voorkoming van een materiële fout in de jaarrekening heeft de Regio Midden-Holland voor bovenstaande risicogebieden beheersmaatregelen getroffen. Wij hebben ons tijdens de interim-controle gericht op de opzet en het bestaan van de door uw organisatie ingerichte beheersingsomgeving, die deze risico's moeten verkleinen. Als onderdeel van onze jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat bovengenoemde onderwerpen toereikend verwerkt zijn in de jaarrekening 2017. Voor een toelichting inzake de belangrijkste bevindingen verwijzen wij naar het hoofdstuk 'belangrijke bevindingen'.</p>
<p>Belangrijke bevindingen ten aanzien van overige significante zaken</p>	<p>De belangrijkste bevindingen ten aanzien van overige significante zaken zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De interne beheersing met betrekking tot de factuurverwerking (prestatielevering) en de betaalorganisatie (crediteurenstambestand) dient aangescherpt te worden. • Actualiseer uw risicomanagement om tot een goede kwalitatieve beoordeling van uw vermogen te (kunnen) komen. • Draag zorg voor een frauderisicoanalyse en bespreek deze op bestuurlijk niveau. <p>Voor een nadere toelichting verwijzen wij het hoofdstuk 'Overige significante zaken'.</p>
<p>Significante verslaggevingsgrondslagen</p>	<p>Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van Regio Midden-Holland. Daarnaast vereisen zij van het dagelijks bestuur het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.</p> <p>De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van Regio Midden-Holland zijn uiteengezet in paragraaf 4.2 van de jaarstukken (Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling). In de jaarrekening 2017 hebben zich ten opzichte van 2016 geen wijzigingen van materieel belang voorgedaan in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen, die een aanzienlijke invloed hebben gehad op de baten en lasten en/of de financiële positie van Regio Midden-Holland.</p> <p>Wij hebben het door het dagelijks bestuur toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken</p>

	<p>modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving beoordeeld. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn gebruikt.</p>																		
<p><i>Analyse vermogen en resultaat</i></p>	<p>Het eigen vermogen van Regio Midden-Holland ultimo 2017 bedraagt € 745.000, inclusief het positief gerealiseerde resultaat 2017 van € 291.000.</p> <p>In het afzonderlijke hoofdstuk 'Analyse vermogen en resultaat (inclusief risicomanagement)' gaan wij meer gedetailleerd in op de analyse van (de mutaties in) het vermogen en het gerealiseerde resultaat over 2017.</p>																		
<p><i>Geen geïdentificeerde materiële fouten en tekortkomingen in de jaarstukken</i></p>	<p>De materialiteitsberekening is in overeenstemming met het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en uw controleprotocol berekend. Voor de controle op naleving van de WNT hanteren wij een lagere materialiteit. Deze specifieke materialiteitsberekening is verplicht gesteld vanuit het controleprotocol WNT.</p> <p>Bij de interim-controle waren wij uitgegaan van een materialiteit van € 9.000. Deze is, op basis van de werkelijk gerealiseerde lasten (vermeerderd met de toevoegingen aan de reserves) voor de jaarrekeningcontrole bijgesteld tot € 7.900.</p> <table border="1" data-bbox="772 810 2033 890"> <tr> <th colspan="3">Goedkeuringstoleranties</th> </tr> <tr> <td>Fouten</td> <td>1% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves</td> <td>€ 7.900</td> </tr> <tr> <td>Onzekerheden</td> <td>3% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves</td> <td>€ 23.700</td> </tr> </table> <table border="1" data-bbox="772 1042 2033 1121"> <tr> <th colspan="3">Rapporteringstoleranties</th> </tr> <tr> <td>Fouten</td> <td></td> <td>n.v.t.</td> </tr> <tr> <td>Onzekerheden</td> <td></td> <td>n.v.t.</td> </tr> </table> <p>Naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole, resteren er geen van belang zijnde ongecorrigeerde afwijkingen of onzekerheden.</p>	Goedkeuringstoleranties			Fouten	1% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves	€ 7.900	Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves	€ 23.700	Rapporteringstoleranties			Fouten		n.v.t.	Onzekerheden		n.v.t.
Goedkeuringstoleranties																			
Fouten	1% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves	€ 7.900																	
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves	€ 23.700																	
Rapporteringstoleranties																			
Fouten		n.v.t.																	
Onzekerheden		n.v.t.																	

	<p>De rapporteringstolerantie is niet nader uitgewerkt door het Algemeen Bestuur. Wij hebben daarom het bedrag van de goedkeuringstolerantie aangehouden (zowel voor fouten als onzekerheden). Om meer sturing te geven aan de (rechtmatigheids-)controle adviseren wij u om een (meerjarig) controleprotocol, inclusief het jaarlijks te actualiseren normenkader vast te stellen, waarin de reikwijdte van de controle expliciet geregeld wordt.</p>
<i>Interne beheersing</i>	<p>Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in onze jaarrekeningcontrole aandacht geschonken aan de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing zijn opgenomen in het hoofdstuk 'interne beheersing'.</p>

2. Belangrijke bevindingen ten aanzien van risico's

Wet normering topinkomens

Het verslagjaar 2017 is het vijfde jaar van de WNT (wet normering inkomens). Ook voor 2017 hebben er wijzigingen plaatsgevonden in de WNT en in het controleprotocol WNT. De belangrijkste wijzigingen, die invloed hebben op uw gemeenschappelijke regeling zijn:

- De Regio Midden-Holland moet maatregelen van interne beheersing op de WNT(-opgave) beschrijven en uitvoeren. Het uitvoeren van de maatregelen van interne beheersing (interne controle) worden vastgelegd en gedocumenteerd. De maatregelen zien toe op het opstellen of aanpassen van arbeidsovereenkomsten of contracten met topfunctionarissen en op het opstellen of aanpassen van afspraken over ontslagvergoedingen of afvloeiingsregelingen (passen de afspraken binnen met geldende bezoldigingsmaximum).
- Een andere functionaris dan de topfunctionaris stelt tenminste één keer per jaar vast dat de werkelijke bezoldiging en ontslagvergoedingen in overeenstemming zijn met de overeengekomen afspraken en de van toepassing zijnde maxima. Het uitvoeren van deze interne controle worden vastgelegd en gedocumenteerd.
- De Regio Midden-Holland beschikt over een overzicht per topfunctionaris met alle betalingen aan en ontvangsten van de topfunctionarissen gedurende het kalenderjaar. Het overzicht bevat zowel betalingen vanuit de salarisadministratie als betalingen buiten de salarisadministratie.

Bij de controle van de jaarrekening hebben wij geconstateerd dat u nog niet voldoet aan deze punten. Deze wijzigingen, die gelden voor alle instellingen die onder de reikwijdte van de WNT vallen, zijn nog niet in alle gevallen bekend bij publieke instellingen. De werkzaamheden zijn relatief eenvoudig, maar moeten wel zorgvuldig worden uitgevoerd. Bij de jaarrekeningcontrole 2017 hebben wij deze werkzaamheden uitgevoerd en dat heeft niet geleid tot opmerkingen. Op basis van onze controle is de WNT-opgave in lijn gebracht met de wettelijke vereisten.

Wij adviseren u deze maatregelen voor 2018 te implementeren. Uw gemeenschappelijke regeling heeft geen topfunctionaris in dienst. In deze situatie is de interne beheersing rondom de bezoldiging van de topfunctionaris minder relevant, tot het moment dat eventueel wel een topfunctionaris wordt benoemd. Het vaststellen van de volledigheid van de topfunctionarissen (secretaris, DB- en AB-leden) is ook voor uw gemeenschappelijke regeling belangrijk.

3. Overige significante zaken

Begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet het algemeen bestuur zelf nader invullen en concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het dagelijks bestuur belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan het algemeen bestuur, zodat het algemeen bestuur hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan het algemeen bestuur van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het dagelijks bestuur inbreuk maakt op het budgetrecht van het algemeen bestuur.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2017 van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn oordeel. Het algemeen bestuur kan nadere regels stellen wanneer kostenoverschrijdingen die zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij opneemregelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat het algemeen bestuur geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen niet betreft bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven. Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het dagelijks bestuur in de jaarrekening moet aangeven dat het algemeen bestuur deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij het algemeen bestuur nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig en tellen mee in het oordeel van de accountant. Dit is bij Regio Midden-Holland overigens niet aan de orde.

In totaal heeft Regio Midden-Holland € 1.071.000 aan lasten begroot (na wijziging), tegenover € 788.000 aan werkelijke lasten. Hiermee is de realisatie € 383.000 (35,8%) lager dan de begroting. Aan baten had Regio Midden-Holland een bedrag van € 890.000 begroot, tegenover € 896.000 werkelijke baten. In totaal gaat het om een hogere realisatie aan baten van € 6.000 (0,7 %). In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet de accountant kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma.

Omdat uw begroting op programmaniveau is vastgesteld, is voor 2017 geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid op de lasten. De begrotingsrechtmatigheid omvat ook de overschrijdingen op investeringskredieten. Deze hebben zich in 2017 eveneens niet voorgedaan, zodat geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid, die doorwerkt in ons accountantsoordeel.

	<p>Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van de begrotingsafwijkingen naar paragraaf 4.4.2 tot en met paragraaf 4.4.5, waarin een analyse van de begrotingsafwijkingen is opgenomen.</p>
<p><i>Vennootschapsbelasting (Vpb)</i></p>	<p>Uitgangspunt van het dagelijks bestuur is dat in uw jaarrekening geen sprake is van activiteiten die onder de vennootschapsbelastingplicht vallen. In de jaarrekening 2017 (paragraaf 4.4.1) heeft het dagelijks bestuur vermeld dat uw gemeenschappelijke regeling zelfs geen aangifte hoeft te doen. Dit standpunt is overigens nog niet afgestemd met de belastingdienst. Totdat duidelijk is wat het standpunt van de belastingdienst is ten aanzien van uw aangiften, bestaat het risico dat u alsnog wordt geconfronteerd met een vennootschapsbelastinglast. Naar onze verwachting zal dit geen materiële last zijn. Het niet (tijdig) indienen zou mogelijk wel een reden voor de belastingdienst kunnen zijn om een aanslag nihil op te leggen, met daarbij (in verband met het niet tijdig indienen van de aangifte) een boete en te betalen rente. Wij adviseren de ontwikkelingen inzake Vpb voor overheidsbedrijven en uw eigen Vpb-positie te blijven monitoren, om tegenvallers inzake de Vpb te voorkomen dan wel tijdig te signaleren. Daarnaast adviseren wij u om uw Vpb-positie af te stemmen met de belastingdienst.</p> <p>Wij verwijzen u verder naar de toelichting die in paragraaf 4.4.1 van de jaarrekening is opgenomen.</p>
<p><i>Bescherming van persoonlijke data</i></p>	<p>Op basis van besluitvorming van de Europese Commissie inzake de hervorming van databeveiliging, die vanaf 25 mei 2018 van kracht is, is in Nederland de “Wet bescherming persoonsgegevens” ontstaan. Belangrijke kenmerken van de Europese wet- en regelgeving zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bedrijf of de persoon die de data tot zich neemt of verwerkt is ook verantwoordelijk voor de beveiliging van de data. Voor deze besluitvorming was alleen de eigenaar van de data verantwoordelijk. • De wetgeving biedt de kans aan gebruikers om schade die voortkomt uit dataverlies te verhalen op de beherende of de verwerkende partij. • De regels met betrekking tot overdracht van data van uit de EU naar buiten de EU zijn aangescherpt. • Gebruikers kunnen hun data laten verwijderen. • Eigenaren van data zijn verplicht om gebruikers te informeren over de rechten die gebruikers hebben en ook zijn de eigenaren verplichte te documenteren dat zij de gebruikers hebben geïnformeerd. Ook moeten gebruikers een akkoord geven het gebruik van hun persoonlijk data. • Boetes kunnen oplopen tot € 100 miljoen of 5% van de wereldwijde omzet (afhankelijk van welke het hoogst is).

- Eigenaren zijn verplicht om de documentatie van het verwerken en opslaan van persoonlijke data bij te houden.

Dit betekent voor de Regio Midden-Holland dat u tot 25 mei 2018 de tijd heeft om de nodige processen en procedures te implementeren, zodat u voldoet aan de Europese wet- en regelgeving rondom de beveiliging van persoonlijke data. Wij adviseren u deze stappen prioriteit te geven.

Overigens is de meldplicht datalekken, die vanaf 1 januari 2017 van kracht is, bij u bekend. Deze meldplicht houdt in dat u direct een melding moet doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), zodra u een ernstig datalek heeft. En soms moet u tegelijkertijd het datalek ook melden aan de betrokkenen. Dat moet binnen 72 uur. Het achterwege laten van melden kan leiden tot een boete van de AP. U heeft in 2017 geen datalekken gemeld.

4. Gehanteerde verslaggevingsvoorschriften

Gehanteerde verslaggevingsgrondslagen

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van Regio Midden-Holland. Daarnaast vereisen zij van het dagelijks bestuur het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van Regio Midden-Holland zijn uiteengezet in hoofdstuk 4.2.1 van de jaarrekening (grondslagen voor waardering en resultaatbepaling). In de jaarrekening 2017 hebben zich ten opzichte van 2016 geen wijzigingen voorgedaan in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen.

Wij hebben het door het dagelijks bestuur toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving beoordeeld. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn gebruikt.

5. Analyse vermogen en resultaat

Vermogen en resultaat

Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen (in beginsel) geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten bedraagt € 108.000 voordelig. Per saldo is tussentijds € 183.000 onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat € 291.000 positief bedraagt. Dit bedrag is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

Ontwikkeling eigen vermogen (bedragen x € 1.000)	2016	2017
Stand van de reserves per 1 januari	998	658
Uitkering aan gemeenten	-/- 356	-/- 21
Subtotaal	642	637
Tussentijdse resultaatbestemming tijdens boekjaar	-/- 81	-/- 183
Gerealiseerd resultaat bij jaarrekening	97	291
Totaal (= gerealiseerd saldo van baten en lasten)	16	108
Stand per 31 december	658	745

Het begrote resultaat bedraagt € 0. Bij de begroting na wijziging is dit in beperkte mate (€ 29.000 positief) bijgesteld. Het uiteindelijke gerealiseerde resultaat is € 262.000 hoger dan bij de begroting na wijziging verwacht. Dit voordelige resultaat is met name veroorzaakt door het doorschuiven van programmabudgetten naar 2018. Voor een nadere toelichting hieromtrent, verwijzen wij naar hoofdstuk 4.4.2. van de jaarstukken 2017. Gezien de relatief grote verschillen tussen de begroting na wijziging en de uiteindelijke realisatie, adviseren wij u hiernaar nader onderzoek te doen, om zo het prognosticerend vermogen van uw organisatie te verbeteren. In de

	<p>managementrapportage 2017 wordt het uitgangspunt gehanteerd dat de programmabudgetten volledig wordt besteed.</p> <p>De omvang van uw eigen vermogen bedraagt ultimo 2017 circa 66% van het balanstotaal (2016 circa 57%). De directe weerstandscapaciteit verbetert daarmee in absolute en relatieve zin ten opzichte van het voorgaande boekjaar. De direct beschikbare weerstandscapaciteit van RMH is daarmee in 2017 toegenomen.</p> <p>De resultaatbestemming kan invloed hebben op de omvang van de algemene reserve. In de paragraaf Weerstandsvermogen heeft u toegelicht dat het benodigde weerstandsvermogen € 100.000 is. Dit bedrag is bepaald op basis van de in 2016 opgestelde nota weerstandsvermogen. Destijds is een inventarisatie en kwantificering van mogelijke risico's gemaakt. Deze inventarisatie en kwantificering is nadien niet geactualiseerd, waardoor naar onze mening geen goede kwalitatieve beoordeling van uw vermogen kan worden gemaakt. Wij adviseren u voor 2018 de risico-inventarisatie te actualiseren en te kwantificeren.</p>
<p><i>Opheffing dienstreserve bestuurszaken</i></p>	<p>Met het vaststellen van de jaarstukken 2016 heeft het algemeen bestuur impliciet ingestemd met het opheffen van de dienstreserve bestuurszaken. Het saldo van de reserve ad € 62.670 is, overeenkomstig het voorstel tot bestemming van het resultaat, zoals dit is opgenomen in de jaarstukken 2016, overgeheveld naar de algemene reserve. De algemene reserve houdt daarmee een (totaal) saldo van € 100.000. Op basis van de door u ingeschatte (en gekwantificeerde) risico's is de benodigde weerstandscapaciteit daarmee van voldoende omvang.</p> <p>Wij adviseren u dergelijke besluiten meer expliciet te maken en voortaan concreter te benoemen in (in dit geval) het vaststellingsbesluit bij de jaarrekening.</p>
<p><i>Rechtstreekse vermogensmutatie / mutaties</i></p>	<p>Met het vaststellen van de jaarstukken 2016 heeft het algemeen bestuur besloten om een bedrag van € 20.584 aan de deelnemende gemeenten terug te betalen. Dit is als een rechtstreekse vermogensmutatie (overeenkomstig het BBV) verwerkt. Het resterende deel van het resultaat 2016 (€ 76.019) is "overgeheveld" naar 2017. De niet bestede budgetten zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserves in 2017. Vervolgens zijn de niet bestede middelen uit voorgaande jaren ingezet als dekkingsmiddel voor de realisatie van programma's.</p> <p>Ook in het afgelopen jaar (2017) is sprake van een onderbesteding op programma's, waardoor het resultaat positief beïnvloed wordt. In het voorstel tot bestemming van het resultaat is daarom aangegeven een bedrag van € 131.506 weer aan de reserves toe te voegen. Wij adviseren u in overweging om deze werkwijze nader te beoordelen en vast te stellen of het wenselijk is deze voort te zetten. Een alternatief is om, op basis van door het algemeen bestuur genomen besluiten, een onttrekking te doen tot maximaal het benodigde bedrag. Daarmee</p>

houdt u de resultaatbestemming zuiver en realiseert u dat de getroffen bestemmingsreserves ook daadwerkelijk worden uitgeput voor het doel waarvoor deze zijn bestemd.

Vanuit resultaat wordt voorgesteld € 159.644 aan deelnemers terug te storten.

6. Interne beheersing

Versterking interne beheersing is op onderdelen noodzakelijk

Bij de controle hebben wij de kwaliteit van de opzet en het bestaan van de administratieve organisatie en interne beheersing beoordeeld. Wij hebben daarbij de volgende opmerkingen:

Memoriaalboekingen

Binnen het proces van memoriaalboekingen kunnen handmatige boekingen plaatsvinden. Dit is een van de redenen dat onze controlestandaarden vereisen dat wij verhoogde aandacht moeten hebben voor memoriaalboekingen, met name de boekingen rondom het afsluiten van de administratie.

Wij hebben als onderdeel van deze controle naar het proces van totstandkoming van memoriaalboekingen gekeken en geconcludeerd dat sprake is van een zichtbare interne controle op memoriaalboekingen. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat memoriaalboekingen altijd goed gedocumenteerd worden (voorzien van achterliggende stukken). In de daarvoor in aanmerking komende memoriaalboekingen zijn achterliggende stukken beschikbaar.

Prestatieverklaring inkoopfacturen

Het onderbouwen van de prestatielevering van de door de RMH ingekochte goederen, diensten et cetera is voor verbetering vatbaar. Facturen worden voor de betaalbaarstelling door een functionaris geaccordeerd voor prestatielevering. Deze prestatieverklaarder tekent de factuur voor akkoord, maar de stukken op basis waarvan de goedkeuring is verleend, worden niet eenduidig gearchiveerd en gedocumenteerd (beschrijving of bijvoegen stukken). Hierdoor kost het achteraf (relatief) veel tijd om vast te kunnen stellen dat de prestatie door de leverancier daadwerkelijk geleverd is. Wij adviseren u zorg te dragen voor eenduidige archiveren en tot beleidsregels te komen wanneer uitgebreide documentatie van de prestatielevering noodzakelijk is.

Mutaties crediteurenstambestand

De stamgegevens crediteuren kunnen alleen door medewerkers van de afdeling Financiën gemuteerd worden. Na doorvoering van de mutatie, wordt de mutatie afgedrukt en gecontroleerd door de coördinator financiën. Deze controle wordt zichtbaar gemaakt.

Uw organisatie maakt geen gebruik van een log-functie in Exact, waardoor niet kan worden vastgesteld dat alle mutaties in de crediteurenstamgegevens gecontroleerd zijn. Wij adviseren de log-functie in Exact te implementeren en een door het systeem afgedwongen controle te verrichten op de wijzigingen van crediteurenstamgegevens, door bijvoorbeeld een crediteur te blokkeren tot goedkeuring is gegeven door een tweede medewerker.

Overigens wordt als onderdeel van het betalingsverkeer, een steekproefsgewijze controle uitgevoerd waarbij de intern controleur vaststelt dat wordt betaald op het juiste bankrekeningnummer. Deze controle wordt echter steekproefsgewijs uitgevoerd en wordt niet volledig zichtbaar vastgelegd. Wij adviseren u deze controle zichtbaar vast te leggen.

7. Overige onderwerpen

<i>Opdracht controle verstrekt</i>	<p>Door middel van de door u getekende opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven voor de controle van uw jaarrekening 2017.</p> <p>De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van de Regio Midden-Holland. In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle. Onze controle wordt verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden en de beleidsregels toepassing Wet normering topinkomens (WNT).</p>
<i>Bevestigingen van het dagelijks bestuur ontvangen</i>	<p>Wij hebben namens het dagelijks bestuur een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.</p>
<i>Geen meningsverschil met het dagelijks bestuur</i>	<p>Er zijn geen meningsverschillen met de directeur, namens het dagelijks bestuur, geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door de directeur en de medewerkers van de Regio Midden-Holland de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.</p>
<i>Wet normering topinkomens (WNT)</i>	<p>De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.</p> <p>Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 181.000 niet te boven gaat. Daarnaast dienen gemeenschappelijke regelingen het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.</p> <p>In 2017 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen.</p>

<i>Naleving van wet en regelgeving</i>	Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving.
<i>Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings-omgeving</i>	Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.
<i>Gezamenlijke risicoanalyse als basis</i>	Onze controle is tijdens het pre-auditgesprek gestart met het maken van een analyse van de risico's waarmee u te maken heeft. Deze risicoanalyse dient als stevige basis voor de uitvoering van onze controlewerkzaamheden. Het gaat hierbij primair om de externe (sector) risico's en de risico's in de bedrijfsvoering van de Regio Midden-Holland.
<i>Frauderisicoanalyse bestuurlijk bespreken</i>	<p>De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij het dagelijks bestuur, in casu de (waarnemend) secretaris. Het algemeen bestuur, als toezichthouder, ziet erop toe dat het dagelijks bestuur, oftevel de directeur, adequate preventieve en repressieve beheersmaatregelen heeft ingesteld om het risico op fraude zoveel mogelijk te beperken.</p> <p>Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om het risico te beoordelen dat de jaarrekening als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa, afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Derhalve hebben wij als onderdeel van onze controle het dagelijks bestuur en de directeur gevraagd het risico in te schatten dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude.</p> <p>Als onderdeel van onze controle hebben wij het algemeen bestuur verzocht inzicht te geven in de manier waarop het toezicht uitoefent op de door directeur en het dagelijks bestuur gevolgde frauderisicoanalyse en de manier waarop zij de frauderisico's beheersen, inclusief eventuele risico's die samenhangen met corporate compliance, waaronder corruptievraagstukken. Tevens hebben wij verzocht om inzicht te geven hoe het algemeen bestuur grip houdt op het risico van directiefraude en/of andere onregelmatigheden op directieniveau.</p> <p>Tijdens deze gesprekken heeft het algemeen bestuur aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, alsook het belang van corporate compliance, en voorbeelden gegeven van de manier waarop het toezicht op het dagelijks bestuur en de directie rond deze onderwerpen invult. Tegelijkertijd stellen wij vast dat het identificeren en beheersen van frauderisico's, inclusief eventuele corporate compliance vraagstukken, geen separaat onderwerp vormt in de</p>

	<p>rapportering tussen het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur en dat uit de administratie (notulen van vergaderingen, etc.) bijvoorbeeld geen expliciete vastleggingen blijken die het belang illustreren dat het algemeen bestuur hecht aan het vermijden en ontdekken van fraude en/of het belang van corporate compliance. Uw organisatie loopt hiermee het risico dat de governance structuur kwetsbare plekken bevat die onopgemerkt blijven. Daarbij kunnen de gevolgen voor organisaties die anticorruptiebepalingen overtreden ernstig zijn, zoals boetes, reputatieschade, etc.</p> <p>Wij adviseren u om op korte termijn te komen tot een bij uw gemeenschappelijke regeling passende frauderisicoanalyse en deze ook regelmatig in het bestuur te bespreken.</p>
<p><i>Geen aanwijzingen van fraude</i></p>	<p>In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.</p> <p>Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van Regio Midden-Holland, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken. Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.</p> <p>Hoewel wij op grond van de controle- en overige standaarden een kritische houding moeten hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2017 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.</p>
<p><i>Disclaimer en beperking in gebruik</i></p>	<p>Dit verslag is alleen bestemd voor het dagelijks bestuur en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons. De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van</p>

	<p>alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel.</p> <p>Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.</p>
<p><i>Bevestiging onafhankelijkheid</i></p>	<p>Bevestiging onafhankelijkheid</p> <p>In overeenstemming met Nederlandse wet- en regelgeving, waaronder de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.</p> <p>Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van Regio Midden-Holland in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.</p> <p>Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen</p> <p>Publieke Sector Accountants beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt. • Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Publieke Sector Accountants. • Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften. • Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven. • De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen. • Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze

beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.

- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Publieke Sector Accountants wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Wij zullen dan ook overwegen de gemeenteraad of de auditcommissie te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Publieke Sector Accountants, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en Regio Midden-Holland, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen Publieke Sector Accountants ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij Regio Midden-Holland in 2017 voldoende is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening

Naast de controle van de jaarrekening 2017 is geen sprake van andere dienstverlening.

Controleverschillen

Overzicht van de controleverschillen (indien van toepassing boven de door ons gehanteerde drempelwaarde voor afwijkingen van € 395):

Aard van de fouten en onzekerheden (x € 1.000)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Fouten		
<i>Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout:</i>		
	n.v.t.	n.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	n.v.t.	n.v.t.
<i>Rechtmatigheidsfout vanuit externe regels:</i>		
	n.v.t.	n.v.t.
<i>Rechtmatigheidsfout vanuit interne regels:</i>		
	n.v.t.	n.v.t.
Totaal rechtmatigheidsfouten	n.v.t.	
Totaal	n.v.t.	n.v.t.

	Onzekerheden		
		n.v.t.	n.v.t.
	Totaal	n.v.t.	n.v.t.
<p>Wij hebben van het dagelijks bestuur een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het dagelijks bestuur bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn.</p>			